

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Саєнко Валерія, Федяєва Марія.

Особливо треба підкреслити, що успіхи наших студентів у виконанні творчих робіт, участі в олімпіадах і конференціях стали можливими завдяки творчій атмосфері, яка багато років панує на кафедрі педагогіки і психології, прагненню до наукових знань, освоєнню новітніх технологій, які дають змогу зародитись і новим поглядам, новим ідеям, що згодом втілюються аспірантами і викладачами в кандидатських і докторських дисертаціях.

Жодна кафедра в Херсонському університеті за період свого існування не мала у своєму складі такої кількості докторів наук, професорів, як кафедра педагогіки і психології.

Першим, хто захистив докторську дисертацію з педагогіки, був Петухов Євгеній Іванович. Багато років працював на кафедрі відомий учений, професор Кобиляцький Іван Іванович – автор першого підручника «Педагогіка вищої школи». Єрьомкін Анатолій Ілліч, Барбіна Єлизавета Сергіївна, Бутенко Володимир Григорович, Федяєва Валентина Леонідівна, Кузьменко Василь Васильович, Слюсаренко Ніна Віталіївна, Нусінова Жанна Наумівна, Яцула Тетяна Володимирівна.

Особистим прикладом, наполегливою працею в науці вчені-педагоги створюють підґрунтя для відтворення наукового потенціалу країни й постійно дбають про авторитет української системи освіти.

Журова О. М.*

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В КУРСАНТІВ

У статті розглянуто основні прийоми й підходи до формування іншомовної професійно орієнтованої комунікативної комунікації курсантів. Виокремлено мету й завдання навчання іноземної мови у процесі професійної мовної підготовки молоді в умовах навчального закладу.

Національна доктрина розвитку освіти серед пріоритетних напрямів удосконалення вищої освіти виокремлює необхідність «забезпечення високої якості вищої освіти та професійної мобільності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці, запровадження гнучких освітніх програм та інформаційних технологій навчання» [5]. Вирішення проблеми якості освіти покладено на відповідну систему, яка має забезпечувати підготовку студентів високої освіченості й моралі, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці та професійного розвитку.

---

* © Журова О. М.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

З огляду на наказ МОН України № 873 від 18.09.2009 р. «Про необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів» в умовах європейської та світової інтеграції та Міжнародну конвенцію від 1995 р. «Про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти» виникає потреба в підвищенні якості іншомовної професійної підготовки студентів [4, 3]. Щодо питання про підготовку курсантів до професійного спілкування в іншомовному середовищі, то це є спеціально організований і педагогічно керований процес, який спрямований на формування в них комунікативної компетенції в умовах іншомовного середовища багатонаціональної команди судна, в умовах перемов з іншими суднами й береговими службами, а також вони мають розумітися на метеорологічній інформації й повідомленнях, уміти користуватися навігаційними посібниками та інструкціями з питань безпеки та експлуатації судна й Стандартним морським розмовником Міжнародної морської організації (ІМО).

Таким чином, вибір теми цієї статті обумовлено потребою в дослідженні вищезазначеної проблематики з метою пошуку новітніх підходів і методів навчання іншомовної професійно орієнтованої комунікації з урахуванням процесів інтеграції та глобалізації у сфері мореплавства, модернізації в загальній системі освітньої діяльності, нагальних потреб суспільства й особистості, виявлення та поширення позитивного досвіду морського коледжу в цьому напрямі.

Різні аспекти компетентнісного підходу відображено в численних працях вітчизняних науковців: Т. М. Байбара, Н. М. Бібік, В. В. Краєвський, О. В. Овчарук, О. І. Пошетун, О. Я. Савченко, А. В. Хуторський та ін. Такі вчені, як Р. О. Гришкова, І. О. Зимня, О. І. Локшина, О. Б. Тарнопольський мають чималі здобутки з питань формування комунікативної іншомовної компетенції в студентів.

Метою статті є розгляд особливостей формування іншомовної професійно орієнтованої комунікативної компетенції в курсантів.

Наразі компетентнісний підхід пропонує як педагогам, так і учням вийти за межі традиційної парадигми навчання, коли результатом вважається система знань, умінь і навичок курсантів, а не його здатність діяти. У доповіді ЮНЕСКО щодо освіти для ХХІ століття (згодом вона стала дуже відомою й цитованою в усіх країнах світу як доповідь Ж. Делора) було сформульовано чотири напрями, які по суті є основоположними й значення яких із часом набуває все більшої ваги для світу, а саме: інтеграція до Європейського освітнього простору, освіта упродовж життя, кооперативне навчання й самореалізація особистості [2]. Практика викладання іноземної мови в навчальному закладі доводить, що професійна спрямованість на-

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

вчання здатна значною мірою підняти рівень мотивації вивчення мови, покращити знання з мови, а також якість підготовки майбутніх фахівців [1]. Отже, з одного боку, таке навчання має на меті оволодіння студентами мовленнєвими засобами, які забезпечували б вирішення комунікативних задач у межах професійної діяльності, а із другого – постає потреба у створенні такої методичної бази, яка б ефективно працювала задля досягнення визначеної мети.

Слід сказати, що зарубіжні та вітчизняні науковці віддають перевагу навчання іноземної мови за методикою «занурення» (immersion teaching), в основу якої закладено інтегрований підхід до навчання [6, с. 161 – 180].

На думку Д. Дж. Тедіка (D. J. Tedick), С. Л. Уокера (C. L. Walker), методика «занурення» – це специфічний тип інтегрованого навчання іноземної мови, метою якого є опанування мовою для спеціальних завдань [8, с. 931 – 940]. За умови використання інтегрованого навчання передбачається не засвоєння граматики чи лексики, а осмислене предметне спілкування між викладачем і курсантами, яке викликане спільним інтересом та зацікавленістю до вирішуваної мовленнєвої проблеми. У такий спосіб інтегроване навчання створює підґрунтя для активізації опанування мовою: розуміння та засвоєння мовленнєвих явищ, осмислене опанування комунікативними функціями іноземної мови.

Незважаючи на те що вищезазначений тип навчання в Україні перебуває в стадії експерименту, уважаємо, що є доречним використання та впровадження окремих, найбільш удалих його елементів. На цій основі є слушна нагода звернутися до проведення окремих бінарних, інтегрованих занять, що сприятимуть подальшій мотивації учнів. Проведення таких занять може забезпечити формування в курсантів професійних навичок, цілісної системи уявлень про майбутню професійну діяльність; буде сприяти поглибленню та розширенню знань майбутніх фахівців мореплавства, збільшенню діапазону їх практичного застосування у процесі виконання службових завдань. Пропонуємо розглянути методи й прийоми формування іншомовної професійно-орієнтованої комунікації на бінарних заняттях для курсантів-старшокурсників. Бінарні та інтегровані заняття дозволять використовувати різноманітні сучасні технології (диференційне навчання, комунікативно-діалогова та комунікативно-полілогова діяльність), методи (метод проєктів, кейсів), форми (індивідуальна, парна, групова) навчання. З нашого погляду, найбільш ефективними методами навчання можуть слугувати наступні: а) метод вербальної передачі й слухового сприйняття інформації, який реалізується через бесіди й дискусії; б) метод наочної передачі й зорового сприйняття навчального матеріалу шляхом спостереження й показу; в) метод

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

контролю, який виконується за допомогою індивідуального й фронтального опитування та самостійної роботи; г) метод стимулювання й мотивації спрацьовує завдяки поєднанню двох навчальних дисциплін на одному занятті, індивідуальна практична діяльність, створення ситуації емпатії, симпатії, емоційної співдружності та взаємодопомоги. Вибір методів і прийомів може змінюватися залежно від мети заняття. Таким чином, ми можемо стверджувати, що бінарні та інтегровані заняття, що об'єднують діяльність викладачів різних дисциплін, значною мірою активізують навчальний процес, сприяють установленню дієвих міжпредметних зв'язків і пропонують курсантам нові шляхи реалізації своїх знань, умінь і навичок.

В умовах морського навчального закладу успішно застосовуються сучасні методики навчання іноземної мови, належне місце серед яких відводиться методиці трьох «П» – презентація, практика, продукування (PPP – presentation, practice, production). Дуже важливо зрозуміти, що насправді є «презентацією», «практикою» і «продукуванням», як саме вони взаємодіють задля досягнення мети. Презентація є етапом введення нового матеріалу. Практика – це процес, який має забезпечувати прогрес від початку до кінця вивчення матеріалу. Продукування є кульмінаційним етапом, коли курсант володіє певним об'ємом матеріалу й може його подати в міру своїх мовленнєвих здібностей і навичок. Якщо пояснити зміст заняття стисло, то на підсумковому етапі вивчення курсанти «привласнюють» певну мовну модель, яку вони в змозі застосувати у відповідній комунікативній ситуації шляхом різноманітних контрольованих видів діяльності. Після чого курсанти переходять до продуктивних видів діяльності, які не потребують корекції й контролю. Таким чином, щоб вивчення іноземної мови із застосуванням комунікативного підходу було ефективним, три етапи заняття не повинні виключати або заміняти один одного, а повинні мати логічний перехід від одного завдання до іншого, від одного етапу до іншого.

Світові рекомендації з вивчення англійської для моряків, які були запроваджені Міжнародною морською організацією (ІМО), базуються на комунікативному підході [7]. Цей підхід відображає професійні потреби курсантів відповідно до вимог Міжнародної конвенції (1995 р.) «Про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти» Базова концепція методики трьох «П» полягає в цільовому навчанні англійської мови, основне мовне навантаження при якому покладене на курсанта. Методика об'єднує три мовні системи (фонетика, лексика й граматики) з одночасною практикою чотирьох мовленнєвих комунікативних навичок: аудіювання, говоріння, читання, письма.

Отже, ми коротко окреслили основні особливості форму-

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

вання іншомовної професійно орієнтованої комунікативної компетенції в курсантів, подали специфіку роботи з учнями в спеціалізованих навчальних закладах освіти.

Подальшого дослідження потребують розкриття психолого-педагогічних факторів, що впливають на підвищення рівня знань, умінь і навичок курсантів, їхньої спроможності спілкуватися в умовах багатонаціональних команд суден, розуміти накази офіцерів, берегових служб та метеорологічних станцій.

Література:

1. Гришкова Р. О. Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня д. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Інститут вищої освіти Академії педагогічних наук України. – Київ, 2007.
2. Делор Ж. Образование: необходимая утопия // Педагогіка. – 1998. – № 5.
3. Міжнародна конвенція (1995 р.) «Про стандарти підготовки, сертифікації персоналу риболовних суден та несення вахти» // Режим доступу до <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Наказ МОН України № 873 від 18. 09. 2009 р. «Про необхідність удосконалення професійної підготовки майбутніх спеціалістів» // Режим доступу до <http://mon.gov.ua>
5. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Режим доступу до <http://mon.gov.ua>
6. Тарнопольский О. Б., Кожушко С. П. Методика обучения английскому языку. – Киев: Ленвит, 2004. – С. 161-180.
7. IMO Model Course for Maritime English. – The International Shipping Federation of London, 2000 – 138 p.
8. Walker C. L., Tedick D. J., The complexity of immersion education: Teachers, addresses and issues // Modern Language Journal. – 2000. – Vol. 1. – No. 84. – P. 931-940.

Пасечная А. Б.*

ГЕНДЕРНОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА В СЕМЬЕ И ДЕТСКОМ САДУ

У статті розглядаються питання гендерного виховання дошкільників, особливості становлення гендерної самоідентифікації малюків.

«Годы чудес» – так ученые называют первые пять лет жизни ребенка. Формирующееся в это время эмоциональное отношение к жизни, к людям, к себе, как к личности определенного пола, оставляют неизгладимый отпечаток на всем дальнейшем поведении и образе мыслей человека.

Еще Платон говорил о том, что женщина может делать что-то наравне с мужчиной. А Ж.-Ж. Руссо считал, что мужчины

---

* © Пасечная А. Б.